

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.01.2025
RT I, 27.09.2024, 14

Välissuhtlemisseadus

Vastu võetud 15.06.2006
[RT I 2006, 32, 248](#)
jõustumine 01.01.2007

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
12.03.2008	RT I 2008, 15, 107	14.04.2008
20.05.2009	RT I 2009, 29, 175	01.07.2009
09.12.2009	RT I 2010, 3, 4	01.10.2010
22.04.2010	RT I 2010, 19, 101	01.01.2014
09.02.2011	RT I, 04.03.2011, 1	01.04.2011
04.06.2014	RT I, 21.06.2014, 1	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
11.02.2015	RT I, 12.03.2015, 1	01.01.2016
14.12.2016	RT I, 03.01.2017, 1	18.01.2017, osaliselt 01.02.2017
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019
17.06.2020	RT I, 08.07.2020, 3	18.07.2020
18.01.2023	RT I, 31.01.2023, 5	10.02.2023
10.09.2024	RT I, 27.09.2024, 1	01.01.2025

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Välissuhtlemisseadusega reguleeritakse Eesti Vabariigi välissuhtlemist, Eesti Vabariigi välissuhtlemisasutuste (edaspidi *välissuhtlemisasutused*) pädevust ja välislepingute riigisisest menetlust.

(2) Käesoleva seadusega ei reguleerita Eesti Vabariigi suhtlemist Euroopa Liiduga, välja arvatud juhul, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(3) Käesolevat seadust ei kohaldata riigieelarveliste laenude välislepingutele. Riigieelarveliste laenude välislepingud algatatakse, sõlmitakse ja nende täitmine korraldatakse riigieelarve seaduse kohaselt.

§ 2. Välissuhtlemise alused

Välissuhtlemisel juhindutakse:

- 1) käesolevast seadusest ja teistest Eesti Vabariigi õigusaktidest;
- 2) rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtetest ning rahvusvahelisest tavast ja praktikast;
- 3) Eesti Vabariigi rahvusvahelistest kohustustest.

§ 3. Põhimõisted

Käesoleva seaduse tähenduses on:

- 1) *välissuhtlemine*– pädevate välissuhtlemisasutuste suhtlemine välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega;
- 2) *välisleping*– Eesti Vabariigi ja välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooni kahe- või mitmepoolne ühest või mitmest dokumendist koosnev kirjalik kokkulepe, mida reguleeritakse rahvusvahelise õigusega;
- 3) *ametkondlik välisleping*– Eesti Vabariigi riigiasutuse või omavalitsusüksuse ja välisriigi asutuse või rahvusvahelise organisatsiooni kirjalik kokkulepe, mis on sõlmitud vastavalt nende pädevusele ja mida reguleeritakse rahvusvahelise õigusega.

2. peatükk VÄLISSUHTLEMISASUTUSED JA NENDE PÄDEVUS

1. jagu Välissuhtlemisasutused

§ 4. Välissuhtlemisasutused

(1) Välissuhtlemist teostavad:

- 1) Riigikogu;
- 2) Vabariigi President;
- 3) Vabariigi Valitsus;
- 4) Välisministeerium;
- 5) teised riigiasutused ja omavalitsusüksused vastavalt oma pädevusele.

(2) Välissuhtlemisasutused teavitavad Välisministeeriumi oma välissuhtlemisalasest tegevusest.

§ 5. Eesti Vabariigi välisesindus

(1) Eesti Vabariigi välisesindus (edaspidi *välisesindus*) on välisriigis asuv Välisministeeriumi struktuuriüksus, kes teostab välissuhtlemist asukohariigis või rahvusvahelises organisatsioonis käesoleva seaduse, oma põhimääruse ja teiste Eesti Vabariigi õigusaktide alusel ning lähtub oma tegevuses rahvusvahelisest õigusest.

(2) Välisesindus on:

- 1) diplomaatiline esindus;
- 2) konsulaarasutus;
- 3) erimissioon, mille moodustab Vabariigi Valitsus eriuulesande täitmiseks.

(3) Diplomaatiline esindus on:

- 1) suursaatkond;
- 2) alaline esindus.

(4) Välisesinduse juurde kuulub esinduse juhi residents.

[RT I, 27.09.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

2. jagu Välissuhtlemisasutuste pädevus

§ 6. Riigikogu pädevus

(1) Riigikogu:

- 1) võtab vastu välissuhtlemisalaseid seadusi ja otsuseid;
- 2) ratifitseerib välislepinguid ühinemise, heakskiitmise, ratifitseerimise või muu seaduse vastuvõtmisega ja denonsseerib ratifitseeritud välislepinguid denonsseerimise, lepingust taganemise, lepingu lõpetamise või muu seaduse vastuvõtmisega;
- 3) esineb välispoliitikaalaste avalduste, deklaratsioonide ja pöördumistega või ühineb nendega;
- 4) suhtleb teiste riikide parlamentide ja parlamentidevaheliste organisatsioonidega ning moodustab välisdelegatsioone;
- 5) arutab aasta teise täiskogu töösükli jooksul Vabariigi Valitsuse ettekande põhjal riigi välispoliitikat ja selle elluviimist.

(2) Riigikogu väliskomisjon:

- 1) arutab regulaarselt välispoliitikat;
- 2) koordineerib Riigikogu välissuhtlemist;
- 3) arutab Vabariigi Valitsuse ettekannet riigi välispoliitikast ja esitab oma ettekande Riigikogu täiskogu asjaomasel istungil;
- 4) arutab Vabariigi Valitsuse esitatud arengukoostöö ja humanitaarabi põhimõtteid ning koos riigikaitsekomisjoniga julgeolekupoliitika aluseid;

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

5) kuulab ära Välisministeeriumi teabe Eesti Vabariigi erakorraliste ja täievoliliste suursaadikute ja saadikute kandidaatide kohta ning vajaduse korral tutvub kandidaadiga.

§ 7. Vabariigi Presidendi pädevus

Vabariigi President:

- 1) esindab riigipeana Eesti Vabariiki välissuhtlemises;
- 2) nimetab ja kutsub tagasi Vabariigi Valitsuse ettepanekul Eesti Vabariigi erakorralised ja täievolilised suursaadikud ja saadikud, kirjutades alla nende voli- ja tagasikutsumiskirjadele;
- 3) võtab vastu Eesti Vabariiki akrediteeritud erakorraliste ja täievoliliste suursaadikute ja saadikute volikirju;
- 4) kuulutab välisriigi diplomaatilise esinduse juhi rahvusvahelise õiguse kohaselt *persona non grata*'ks;
- 5) kirjutab alla § 6 lõike 1 punktis 2 nimetatud seaduste alusel vormistatavatele lepingukirjadele.

§ 8. Vabariigi Valitsuse pädevus

(1) Vabariigi Valitsus:

- 1) korraldab välissuhtlemist ning viib ellu Eesti Vabariigi välispoliitikat;
- 2) korraldab välissuhtlemisalaste seaduste ja Riigikogu otsuste täitmist;
- 3) esitab Riigikogule välissuhtlemisalaste õigusaktide eelnõusid ning välislepinguid ja nende eelnõusid;
- 4) kiidab heaks ja esitab Riigikogule ettekande riigi välispoliitikast;
- 5) kiidab heaks ja esitab Riigikogule julgeolekupoliitika alused;
- 6) tunnustab teisi riike ja valitsusi ning sõlmib teiste riikidega diplomaatilisi suhteid;
- 7) sõlmib Eesti Vabariigi nimel Riigikogus ratifitseerimisele mittekuuluvaid välislepinguid;
- 8) moodustab valitsusdelegatsioone ja missioone lähetamiseks teistesse riikidesse, rahvusvahelistesse organisatsioonidesse ja rahvusvahelistele nõupidamistele;
- 9) asutab Eesti Vabariigi diplomaatilisi esindusi välisriikidesse ja rahvusvaheliste organisatsioonide juurde, lõpetab nende tegevuse ning moodustab eriülesannete täitmiseks erimissioone;
- 10) määrab Eesti Vabariigi kõrgemad esindajad rahvusvahelistesse organisatsioonidesse, institutsioonidesse ja nõupidamistele või esitab Eesti Vabariigi kõrgema esindaja kandidaadid rahvusvahelisele organisatsioonile ja institutsioonile;
- 11) kiidab heaks ja esitab Riigikogule arengukoostöö ja humanitaarabi põhimõtted, [kehtestab määrusega](#) arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja korra;
- 12) esineb välissuhtlemisalaste avalduste, deklaratsioonide ja pöördumistega või ühineb nendega;
- 13) lahendab muid välissuhtlemisküsimusi, mis ei ole põhiseaduse ega käesoleva seadusega antud Riigikogu või Vabariigi Presidendi otsustada.

(2) Peaminister juhib Vabariigi Valitsuse välissuhtlemisalast tööd ja esindab Eesti Vabariiki välissuhtlemises käesoleva seaduse ja teiste õigusaktide ning rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete, rahvusvahelise tava ja praktika kohaselt.

(3) [Vabariigi Valitsus](#) kehtestab määrusega väliskülaliste vastuvõtmisega seotud majutus-, toitlustus-, sõidu-, tõlke- ja muude kulude piirmäärad riigiasutustele.

(4) [Vabariigi Valitsus](#) või tema volitatud minister kehtestab määrusega Euroopa Liidu toetuse ja välisabi taotlemise ning kasutamise tingimused ja korra.

(4¹) Vabariigi Valitsus või tema volitatud minister võib halduslepinguga volitada Euroopa Liidu toetusest või välisabist rahastatava toetusprogrammi elluviimisega seotud haldusülesannet täitma riigi sihtasutuse või riigi osalusel asutatud sihtasutuse, kohaldamata halduskoostöö seaduse § 5 lõikeid 2 ja 3, § 6 lõikeid 1 ja 2 ning § 14 lõiget 1. Sellise halduslepingu sõlmimisele ei kohaldata halduskoostöö seaduse § 13 ega § 14 lõiget 3. [RT I, 31.01.2023, 5- jõust. 10.02.2023]

(5) [Vabariigi Valitsus](#) kehtestab määrusega Euroopa Liidu toetuse ja välisabi tagasinõudmise ning tagasimaksmise tingimused ja korra.

(5¹) Käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud määruse alusel antud toetuse suhtes lõike 5 alusel antud määruse kohaselt tehtud tagasinõude otsus on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. Kui tagasimaksmisele kuuluvat toetust ei maksta tagasi tähtaja jooksul ja seda ei ole võimalik selle aja jooksul tasaarvestada samale isikule väljamaksmisele kuuluva toetusega, võib tagasinõude otsuse teinud asutus anda otsuse sundtäitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras. [RT I, 08.07.2020, 3- jõust. 18.07.2020]

(6) [Vabariigi Valitsus](#) või tema volitatud minister võib määrusega asutada Euroopa Liidu toetuse või välisabi vahendamisega seotud ülesannete täitmiseks andmekogu ja kehtestada selle põhimääruse. [RT I, 21.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 9. Välisministeeriumi pädevus

(1) Välispoliitika kavandamisel ja teostamisel Välisministeerium:

- 1) korraldab ja koordineerib välissuhtlemist;
- 2) koostab vähemalt üks kord aastas Vabariigi Valitsuse ettekande riigi välispoliitikast;
- 3) töötab välja koos asjaomaste ministeeriumidega julgeolekupoliitika alused;
- 4) töötab välja koos asjaomaste ministeeriumidega viisapoliitika ning viib seda vastavalt oma pädevusele ellu;
- 5) töötab välja koos asjaomaste ministeeriumidega [välismajanduspoliitika](#), sealhulgas väliskaubanduspoliitika, investeringute kaitse poliitika ja strateegilise kauba kontrolli poliitika, ning viib seda vastavalt oma pädevusele ellu;
- 6) töötab välja koos asjaomaste ministeeriumidega [arengukoostöö ja humanitaarabi poliitikaning](#) viib seda vastavalt oma pädevusele ellu;
- 7) koostab välissuhtlemisalaste õigusaktide eelnõusid ning osaleb välismajandusalaste õigusaktide eelnõude koostamisel;
- 8) teavitab regulaarselt Vabariigi Presidenti, Riigikogu esimeest, peaministrit ja Riigikogu väliskomisjoni välispoliitika elluviimisest.

(2) Suhtlemisel välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega Välisministeerium:

- 1) korraldab suhtlemist välisriikide ja nende esindustega;
- 2) korraldab ja koordineerib oma pädevuse piires valitsusasutuste suhtlemist rahvusvaheliste organisatsioonidega ning osalemist nende töös;
- 3) koordineerib teiste riigiasutuste ja omavalitsusüksuste suhtlemist välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindustega Eesti Vabariigis;
- 4) esineb Vabariigi Valitsuse nimel välissuhtlemisalaste avalduste, deklaratsioonide ja pöördumistega, mis ei kuulu Riigikogu või Vabariigi Valitsuse pädevusse, või ühineb nendega;
- 5) teeb Vabariigi Valitsusele ettepanekuid Eesti Vabariigi diplomaatiliste esinduste asutamise ja sulgemise kohta, avab ja sulgeb Eesti Vabariigi konsulaarasutusi;
- 6) teeb Vabariigi Valitsuse kaudu Vabariigi Presidendile ettepanekuid kuulutada välisriigi diplomaatilise esinduse juht *persona non grata*'ks või kuulutada Eesti Vabariigis asuva välisriigi esinduse töötaja rahvusvahelise õiguse kohaselt *persona non grata*'ks;
- 7) koordineerib valitsusdelegatsioonide ja missioonide moodustamist ning nende lähetamist välisriikidesse, rahvusvahelistesse organisatsioonidesse ja rahvusvahelistele nõupidamistele ning vormistab asjakohased volikirjad;
- 8) koordineerib rahvusvaheliste organisatsioonide korraldatavatel ja teistel tsiviilkriisiohjemiisioonidel osalemist ning riiklike ekspertide lähetamist välisriikidesse ja rahvusvahelistesse organisatsioonidesse; [RT I, 04.03.2011, 1- jõust. 01.04.2011]
- 9) registreerib Eestis asuvad valitsustevahelised rahvusvahelised organisatsioonid või muud rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonid ning nende isikkoosseisu. [RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2¹) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 9 nimetatud ülesande täitmiseks loodud andmekogu eesmärk on välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esinduste, rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonide ning nende isikkoosseisu kaitse, et tagada riike esindavate diplomaatiliste esinduste ülesannete tõhus täitmine. Nimetatud eesmärgil võib töödelda järgmisi isikuandmeid:

- 1) diplomaatilise isikutunnistuse taotleja isikuandmed;
- 2) esinduse töötaja perekonnaliikme isikuandmed;
- 3) andmekogu kasutajate isikuandmed.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2²) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punkti 9 alusel loodud andmekogu vastutav töötleja on Välisministeerium. Andmete säilitamise tähtaeg sätestatakse andmekogu põhimääruses.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(3) Välislepingute sõlmimisel ja jõustamisel Välisministeerium:

- 1) algatab välislepingute sõlmimise, osaleb selle üle peetavatel läbirääkimistel, valmistab ette või kooskõlastab ning esitab Vabariigi Valitsusele välislepingute eelnõud või vastuvõetud välislepingute tekstid;
- 2) korraldab § 6 lõike 1 punkti 2 ja § 16 alusel vastuvõetud õigusaktide kohaselt vormistatavate lepingukirjade ettevalmistamist, allakirjutamist ning vahetamist või hoiulevõtjale esitamist;
- 3) säilitab Eesti Vabariigi välislepingud ja korraldab vajadusel nende avaldamist;
- 4) esitab Eesti Vabariigi välislepingud registreerimiseks rahvusvahelisele organisatsioonile;
- 5) täidab Eesti Vabariigi nimel hoiulevõtja ülesandeid.

(4) Sise- ja välisprotokolli korraldamisel Välisministeerium:

- 1) korraldab ja koordineerib Vabariigi Presidendi, peaministri ja valdkonna eest vastutava ministri välisvisiite ning välisriigi juhtide ja valitsusjuhtide visiite Eesti Vabariiki, osaleb teiste riiklikult oluliste välisvisiitide ja kõrgete külaliste vastuvõtu korraldamisel ning koostab koos Vabariigi Presidendi Kantseleiga riigivisiitide plaani;
 - 2) akrediteerib välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide diplomaate ja konsulaaresindajaid;
 - 3) annab välja diplomaatilisi isikutunnistusi välisriikide diplomaatiliste esinduste ja konsulaarasutuste ning rahvusvaheliste organisatsioonide esinduste töötajatele;
- [RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.02.2017]

4) lahendab välisriikide esinduste ning rahvusvaheliste organisatsioonide ja nende esinduste Eesti Vabariigi tegutsemisega seotud küsimusi, sealhulgas annab loa kinnisomandi ja kinnisasja valduse üleandmiseks välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooni esindusele.

(5) Eesti Vabariigi ja isikute huvide kaitsmisel Välisministeerium:

1) kaitseb riigi ja Eesti kodanike ning õigusaktides sätestatud juhtudel elamisloa alusel Eestis elavate isikute ja Eesti juriidiliste isikute (edaspidi *Eesti Vabariigi isikud*) huve ja õigusi välisriikides ja rahvusvahelistes organisatsioonides;

2) korraldab Eesti Vabariiki puudutavate rahvusvaheliste vaidluste lahendamist välislepingute ja rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete ning rahvusvahelise tava ja praktika kohaselt;

3) korraldab Eesti Vabariigi esindamist ÜRO Rahvusvahelises Kohtus, Alalises Rahvusvahelises Vahekohtus, Euroopa Inimõiguste Kohtus, Euroopa Kohtus ja esimese astme kohtus ning teistes vaidluste lahendamise rahvusvahelistes institutsioonides.

(6) Konsulaarfunktsioonide täitmisel osutab Välisministeerium konsulaarteenust ja konsulaarabi ning täidab muid konsulaarfunktsioone, sealhulgas annab välisesinduste kaudu viisasad konsulaarseaduse kohaselt.

[RT I 2010, 3, 4- jõust. 01.10.2010]

(7) Välisministeeriumi pädevusse kuulub ka:

1) teiste riigiasutuste ja omavalitsusüksuste suhtlemise koordineerimine Eesti Vabariigi välisesindustega;

2) Eesti Vabariigi diplomaatilise posti saatmise korraldamine ja diplomaatiliste kullerite nimetamine;

3) diplomaatiliste passide väljaandmine;

4) rahvusvaheliste sanktsioonide rakendamise koordineerimine;

5) Eesti Vabariiki ning riigi sisepoliitilisi arenguid ja välispoliitilisi eesmärgi tutvustava teabe vahendamine välisriikidesse ning välismaiseid massiteabevahendeid esindavate ajakirjanike akrediteerimine;

6) muude välissuhtlemisküsimuste lahendamine, mis ei ole põhiseaduse, käesoleva seaduse ega teiste seadustega antud Riigikogu, Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse otsustada.

(7¹) Käesoleva paragrahvi lõike 7 punkti 3 alusel loodud andmekogu eesmärk on välissuhtlemise tagamine ning diplomaatilise passi kasutaja isikuandmete ja biomeetriliste andmete töötlemine, mis võimaldab arvestust pidada välja antud, kehtetuks tunnistatud ja kehtivuse kaotanud diplomaatiliste passide üle.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(7²) Käesoleva paragrahvi lõike 7 punkti 3 alusel loodud andmekogu vastutav töötleja on Välisministeerium. Andmekogusse kantavaid andmeid säilitatakse viis aastat menetluse lõpukuupäevast arvates.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(8) Valdkonna eest vastutav minister juhib Välisministeeriumi ning esindab Eesti Vabariiki välissuhtlemises käesoleva seaduse ja teiste õigusaktide ning rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete, rahvusvahelise tava ja praktika kohaselt.

(9) Valdkonna eest vastutav minister, kooskõlastatult valdkonna eest vastutava ministriga ja kuulanud ära Riigikohtu esimehe, õiguskantsleri ja riigisekretäri arvamuse, esitab rahvusvaheliste kohtute kohtuniku kandidaadid Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks.

[RT I, 29.06.2014, 109- jõust. 01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107³ lõike 4 alusel asendatakse lause alguses sõna „Välisminister” sõnadega „valdkonna eest vastutav minister” ning lause keskel sõna „justiitsministriga” sõnadega „valdkonna eest vastutava ministriga”.]

(10) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega diplomaatilise isikutunnistuse väljaandmise korra, diplomaatilise isikutunnistuse vormi, tehnilise kirjelduse ning kaardile kantavate andmete loetelu.

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 01.02.2017]

(11) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega arengukoostööprojekti ja arengukoostööprojekti aruande vormid.

(12) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega välismaiseid massiteabevahendeid esindavate ajakirjanike akrediteerimise tingimused ja korra.

(13) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooni esindusele kinnisomandi ja kinnisasja valduse üleandmise tingimused ja korra ning taotluse vormi.

(14) Käesoleva paragrahviga Välisministeeriumile pandud ülesannete täitmiseks ja töö korraldamise tagamiseks vajalike andmekogude asutamise otsustab ja selliste andmekogude põhimäärused kehtestab valdkonna eest vastutav minister.

[RT I 2008, 15, 107- jõust. 14.04.2008]

§ 10. Riigiasutuste ja omavalitsusüksuste pädevus

(1) Teised riigiasutused ja omavalitsusüksused teostavad välissuhtlemist vastavalt seaduse või muu õigusaktiga määratud pädevusele või antud volitustele ning Välisministeeriumi taotluse korral teavitavad Välisministeeriumi oma välissuhtlemisalasest tegevusest.

(2) Valitsusasutused korraldavad Euroopa Liidu õigusloomes Eesti Vabariigi seisukohtade esitamist Euroopa ühenduste ainupädevuses olevate välislepingute kohta.

(3) **Valdkonna eest vastutav minister** kehtestab määрусega käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud välislepingutest Välisministeeriumile teatamise korra.

§ 11. Välisesinduse pädevus

(1) Diplomaatiline esindus:

- 1) esindab Eesti Vabariiki ning kaitseb Eesti Vabariigi huve ja õigusi asukohariigis või rahvusvahelises organisatsioonis;
- 2) arendab Eesti Vabariigi ja asukohariigi suhteid;
- 3) peab läbirääkimisi asukohariigi institutsioonide, rahvusvahelise organisatsiooni üksuste ja rahvusvahelises organisatsioonis esindatud riikide esindajatega;
- 4) kaitseb Eesti Vabariigi isikute huve ja õigusi asukohariigis või rahvusvahelise organisatsiooni töövaldkonda kuuluvates küsimustes;
- 5) jälgib ja analüüsib asukohariigi arengut ja olukorda.

(2) Konsulaarasutuse tegevust reguleeritakse konsulaarseadusega.

(3) Iga erimissiooni pädevuse määrab Vabariigi Valitsus.

3. peatükk VÄLISLEPING

1. jagu Välislepingu sõlmimine ja jõustamine

§ 12. Välislepingu sõlmimise algatamine

(1) Välislepingu sõlmimise algatamise õigus on Välisministeeriumil.

(2) Ministeeriumid ja Riigikantselei esitavad välislepingu sõlmimise algatamise ettepaneku Välisministeeriumile.

§ 13. Välislepingu sõlmimise ettevalmistamine

(1) Välislepingu sõlmimise ettevalmistamist juhib Välisministeerium või Välisministeeriumi nõusolekul muu ministeerium või Riigikantselei, kaasates Välisministeeriumi esindaja.

(2) Välislepingu sõlmimise ettevalmistamisse kaasatakse ministeeriumid ja muud valitsusasutused, kelle valitsemisala välislepingus käsitletakse.

(3) Vajaduse korral moodustab välislepingu sõlmimise ettevalmistamist juhtiv minister või riigisekretär käskkirjaga välislepingu sõlmimise ettevalmistamiseks töörühma või Vabariigi Valitsus korraldusega komisjoni või delegatsiooni. Vabariigi Valitsus võib anda töörühma, komisjoni või delegatsiooni juhile välislepingu parafeerimise õiguse.

(4) Välislepingu sõlmimise tasand ja viis lepatakse kokku välislepingu sõlmimise ettevalmistamise ajal.

§ 14. Välislepingu materjalide esitamine Välisministeeriumile

(1) Välislepingu sõlmimise ettevalmistamist juhtinud ministeerium või Riigikantselei esitab Välisministeeriumile järgmised nõuetekohased materjalid Vabariigi Valitsusele esitamiseks:

- 1) välislepingu eelnõu tekst, vastuvõetud välislepingu korral välislepingu ametlik tekst, ja korrektne tõlge eesti keelde, kui välislepingu eelnõu või välislepingu autentne tekst on ainult võõrkeeltes;
- 2) asjaomaste ministeeriumide kooskõlastuskirjad;
- 3) riigisisese õigusakti eelnõu välislepingu kohta;
- 4) vajaduse korral ettepanekud reservatsioonide või deklaratsioonide sõnastuse kohta;
- 5) välislepingu ja riigisisese õigusakti eelnõu seletuskiri.

[RT I 2010, 19, 101- jõust. 01.01.2014]

(2) Riigi Teatajas avaldatava välislepingu tõlkimise pädevus on vandetõlgil.

§ 15. Välisministeeriumi pädevus välislepingu materjalide läbivaatamisel

- (1) Välisministeerium kontrollib talle esitatud §-s 14 nimetatud materjalide vastavust õigusaktidele.
- (2) Kui välislepingu materjalides on puudusi, määrab Välisministeerium puuduste kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja.
- (3) Välisministeerium esitab nõuetekohased välislepingu materjalid Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul nende Välisministeeriumisse saabumisest või puuduste kõrvaldamisest arvates. Välisministeerium võib nimetatud tähtaega pikendada välislepingu materjalide suure mahu tõttu, teatades sellest materjalid esitanud ministeeriumile või Riigikantsleile.
- (4) Kui välislepingu sõlmimise ettevalmistamist juhtinud ministeerium või Riigikantsleil ei kõrvalda puudusi määratud tähtpäevaks, tagastab Välisministeerium materjalid esitajale.
- (5) Välisministeerium võib teha Vabariigi Valitsuse heakskiidetud, kuid allakirjutamata välislepingu eelnõu teksti või vastuvõetud välislepingu tõlke teksti parandusi, mis ei muuda välislepingu sisu ega mõtet, teatades sellest Riigikantsleile, välislepingu sõlmimise ettevalmistamist juhtinud ministeeriumile ja vajaduse korral teistele asjaomastele ministeeriumidele.

§ 16. Välislepingu heakskiitmine Vabariigi Valitsuses

Sõlmimiseks ettevalmistatud välislepingu kiidab heaks Vabariigi Valitsus.

§ 17. Välislepingu allakirjutamise volitused

- (1) Ametikoha järgi (*ex officio*) ja ilma volikirjata kirjutab Vabariigi Valitsuse heakskiidetud välislepingule Eesti Vabariigi nimel alla:
 - 1) Vabariigi President, peaminister või välisminister või
 - 2) diplomaatilise esinduse juht, kes on akrediteeritud riiki või rahvusvahelise organisatsiooni juurde, kellega leping sõlmitakse.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatamata isik kirjutab heakskiidetud välislepingule alla Vabariigi Valitsuse volitusel peaministri või välisministri allakirjutatud ning Välisministeeriumis registreeritud volikirja alusel.

§ 18. Välislepingu teksti vastuvõtmise volitused

- (1) Välislepingu teksti vastuvõtmisel rahvusvahelisel nõupidamisel, rahvusvahelises organisatsioonis või selle allasutuses esindab Eesti Vabariiki sellel nõupidamisel, selles organisatsioonis või allasutuses esindama volitatud isik.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatamata isik esindab heakskiidetud välislepingu teksti vastuvõtmisel Eesti Vabariiki Vabariigi Valitsuse volitusel peaministri või valdkonna eest vastutava ministri allakirjutatud ning Välisministeeriumis registreeritud volikirja alusel.

§ 19. Välislepingu sõlmimine

Välislepingu sõlmimisega võtab Eesti Vabariik endale välislepingus ettenähtud kohustused. Välisleping sõlmitakse sellele alla kirjutades, lepingut ratifitseerides, heaks kiites, sellega ühinedes või muul lepingus ettenähtud viisil.

§ 20. Välislepingu ratifitseerimine

Välisleping ratifitseeritakse Riigikogus, kui:

- 1) välislepinguga muudetakse riigipiire;
- 2) välislepingu rakendamiseks on tarvis võtta vastu, muuta või kehtetuks tunnistada Eesti Vabariigi seadusi;
- 3) välislepingu kohaselt ühineb Eesti Vabariik rahvusvahelise organisatsiooni või liiduga;
- 4) välislepinguga võtab Eesti Vabariik sõjalisi kohustusi;
- 5) välislepinguga võtab Eesti Vabariik avalik-õiguslikes suhetes varalisi kohustusi, mille täitmiseks ei ole riigieelarves vahendeid ette nähtud või mis ületavad riigieelarves kehtestatud varalise kohustuse piirmäärasid, mille ulatuses on välislepingu volitatud sõlmima Vabariigi Valitsus;
- 6) välislepingus on ratifitseerimine ette nähtud.

§ 21. Välislepingu jõustamine

(1) Välislepingu jõustamisega avaldab Eesti Vabariik valmisolekut täita endale lepingu sõlmimisega võetud kohustusi. Välisleping jõustatakse allakirjutamisega, lepingukirjaga või muul lepingus ettenähtud viisil.

(2) Tulenevalt välislepingust võib lepingukiri olla:

- 1) ratifitseerimiskiri;
- 2) heakskiitmiskiri;
- 3) ühinemiskiri;
- 4) jõustumisnoot;
- 5) muu lepingukiri.

(3) Riigikogu ratifitseeritud välislepingu lepingukirjale kirjutab alla Vabariigi President.

(4) Vabariigi Valitsuse sõlmitud välislepingu lepingukirjale kirjutab alla peaminister või valdkonna eest vastutav minister.

(5) Jõustumisnoodile kirjutab oma nimetähed valdkonna eest vastutav minister või tema volitatud isik.

(6) Välisministeerium korraldab lepingukirjade vahetamist teise lepingupoolega või annab lepingukirja hoiulevõtjale hoiule.

§ 22. Reservatsioonide ja deklaratsioonide tegemine, muutmine ja tagasivõtmine

(1) Reservatsioone võib välislepingu kohta teha välislepingut sõlmides välislepingu tingimuste kohaselt.

(2) Deklaratsioone võib välislepingu kohta teha välislepingut sõlmides või välislepingut täites.

(3) Välislepingu kohta tehtud reservatsioonide muutmise ja tagasivõtmise õigus on välislepingu sõlminud asutusel välislepingu tingimuste kohaselt.

(4) Välislepingu kohta tehtud deklaratsioonide muutmise ja tagasivõtmise õigus on välislepingu sõlminud asutusel.

(5) Kui välislepingu osaline on teinud lepingu mõtte ja eesmärgiga vastuolus oleva reservatsiooni või deklaratsiooni, esitab Riigikantselei või ministeerium, kelle valitsemisalas leping on, Välisministeeriumile reservatsiooni või deklaratsiooni kohta vastuväite tegemise ettepaneku ja vastuväite projekti. Vastuväite edastab teisele lepingupoolele või lepingu hoiulevõtjale Vabariigi Valitsuse nimel valdkonna eest vastutav minister.

2. jagu Välislepingu täitmine

§ 23. Välislepingu täitmise tagamine

(1) Välislepingu täitmise tagab Vabariigi Valitsus või selleks volitatud valitsusasutus.

(2) Vabariigi Valitsus võib välislepingut pärast selle heakskiitmist ja enne selle jõustumist ajutiselt kohaldada tingimusel, et sellega ei piirata isiku põhiõigusi ega -vabadusi ning välislepingu ajutine kohaldamine on ette nähtud välislepingus või Vabariigi Valitsuse õigusaktis.

(3) Välislepingu peatamise otsustab Vabariigi Valitsus ning Välisministeerium teatab sellest teisele lepingupoolele või hoiulevõtjale.

§ 24. Välislepingu ja riigisisese õigusakti vastuolu

(1) Kui Riigikohus on tunnistanud, et välisleping või selle osa on põhiseadusega vastuolus, teeb välislepingust taganemise, selle denonsseerimise või muutmise menetluse algatamise ettepaneku:

- 1) Vabariigi Valitsus Riigikogule, kui Riigikogu on välislepingu ratifitseerinud;
- 2) Välisministeerium Vabariigi Valitsusele, kui välislepingu on sõlminud Vabariigi Valitsus.

(2) Kui riigisisene õigusakt on vastuolus Eesti Vabariigi suhtes jõustunud välislepinguga, algatab Vabariigi Valitsus, vastav ministeerium või Riigikantselei õigusakti vastavusse viimise välislepinguga.

3. jagu Välislepingu muutmine ja lõppemine

§ 25. Välislepingu muutmine

(1) Välislepingut muudetakse välislepingu sõlmimisega samas korras, kui välislepingus ei ole ette nähtud teisiti.

- (2) Vabariigi Valitsus võib anda nõusoleku muuta Riigikogus ratifitseeritud välislepingut, kui üheaegselt esinevad järgmised tingimused:
- 1) muudatus ei ole sisulist laadi;
 - 2) muutmiseks on vaja Eesti Vabariigi kinnitust rahvusvahelise organisatsiooni muudatusettepaneku kohta;
 - 3) selline muutmise menetlus on välislepingus ette nähtud.

§ 26. Välislepingu lõppemine

- (1) Välisleping lõpeb selles ettenähtud või muul rahvusvahelise õigusega sätestatud viisil.
- (2) Kui teine lepingupool denonsseerib ratifitseeritud välislepingu, teeb Vabariigi Valitsus Riigikogule ettepaneku tunnistada kehtetuks välislepinguga ühinemise, välislepingu heakskiitmise ja ratifitseerimise või muu seadus.
- (3) Kui teine lepingupool lõpetab Vabariigi Valitsuse sõlmitud välislepingu või taganeb sellest, teeb Välisministeerium Vabariigi Valitsusele ettepaneku tunnistada kehtetuks välislepingu sõlmimise õigusakt.

§ 27. Välislepingu denonsseerimine, lõpetamine ja sellest taganemine

- (1) Ratifitseeritud välislepingu denonsseerimise otsustab Riigikogu.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata välislepingu lõpetamise või sellest taganemise otsustab Vabariigi Valitsus.
- (3) Välislepingu denonsseerimisest, lõpetamisest või sellest taganemisest teatab teisele lepingupoolele või hoiulevõtjale Välisministeerium.

4. jagu

Välislepingu hoidmine ja avaldamine

§ 28. Välislepingu hoidmine ja avaldamine

- (1) Kahe- ja kolmepoolse välislepingu originaali ning muud välislepingu ametlikku teksti hoitakse Välisministeeriumis.
- (2) Välisleping avaldatakse Riigi Teatajas.
- (3) Riigi Teatajas ei avaldata välislepinguid, mis avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas.

4. peatükk

AMETKONDLIK VÄLISLEPING

§ 29. Ametkondliku välislepingu sõlmimine

Riigiasutused ja omavalitsusüksused võivad vastavalt oma pädevusele iseseisvalt ette valmistada ja sõlmida ametkondlikke välislepinguid.

§ 30. Ametkondliku välislepingu avaldamine

Ametkondlik välisleping avaldatakse asjaomase riigiasutuse või omavalitsusüksuse veebilehel või ametlikus väljaandes, kui ametkondlikus välislepingus ei ole sätestatud teisiti.

§ 31. Ametkondlikust välislepingust teatamine

- (1) Valitsusasutus teatab sõlmitud ametkondlikust välislepingust Välisministeeriumile.
- (2) [Valdkonna eest vastutav minister](#) kehtestab määrusega valitsusasutuse ametkondlikust välislepingust teatamise korra.

§ 32. Ametkondliku välislepingu muutmise, peatamise ja lõpetamine

Ametkondliku välislepingu muutmise, peatamise või lõpetamise otsustab asjaomane riigiasutus või omavalitsusüksus rahvusvahelise õiguse ja ametkondliku välislepingu kohaselt.

5. peatükk

RAKENDUSSÄTTED

§ 33.–§ 35.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 36. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2007. aasta 1. jaanuaril.